

Mariana Bogdanivna Lanovik

Theory of Relativity the Literary Translation: Literary Criticism Projections

---

Religious and Sacred Poetry : An International Quarterly of Religion, Culture
and Education 1/4, 219-224

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MAR'ÂNA BOGDANÏVNA LANOVÏK
[МАР'ЯНА БОГДАНІВНА ЛАНОВИК,
MAR'ÂNA BOGDANOVNA LANOVÏK,
(МАР'ЯНА БОГДАНОВНА ЛАНОВИК)] (Temople, Ukraine)

Theory of Relativity of the Literary Translation: Literary Criticism Projections

The research of Mariana Lanovyk deals with the Literary Criticism problems of translation. In the situation when the plurality of approaches in the Contemporary Literary Criticism can be overwhelming Ukrainian scholars have to work on the adaptation of foreign paradigms in the Ukrainian Criticism space to create solid foundation for the future studies in the fields of the Comparative Literature and Literary Theory. This research is the first attempt in Ukraine to present the integral outlook upon the problems of Literary Translation from the perspectives of the concepts and ideas of different Literary Paradigms of the 19-20th centuries beginning with the Romanticism epoch. Romanticism was chosen as the starting point because in the aesthetic concept of Romanticism there new theoretical approach to the problems of literary translation in the author – language – epoch – nation contexts was outworked. Philosophic, artistic and literary concepts of that time were developed in all modern literary paradigms.

The **first chapter** of the book deals with the psychological and cultural approaches to the problems of the Literary Translation. The author gives short outlook of the genesis of new theoretical background in the aesthetic concept of Romanticism as the source of contemporary theories of translation and the continuation of the ideas in psycholinguistic studies of the Western Europe and in Ukraine, especially in the Potebnja's literary criticism works. The main attention is concerned on the problem of correlation between thinking process and language, thought and image. The influence of the ideas of 19th century upon the psychoanalysis and their transformation in this paradigm is considered. The author studies the phenomena of consciousness, self consciousness and sub consciousness in the process of reading, understanding and translation as well as the peculiarities of different gender reading, interpretation and translation different elements of the writing works. The differences of literature translation in the realms of biological, linguistic, psychoanalytic and cultural paradigms are considered. The author examines the role of individual and national, historical, cultural memory in literary texts and the possible ways of their transfer. Contemporary approach to the national problem in translation studies

development is connected with the key points of national images in literature texts. This idea is rooted in the spectrum of the East-West background as well as national values in the literature systems. The outlook of the multiculturalism and intercultural communication in literature is offered through the review of the artistic nature of the mythological thinking. The wide spectrum of different points of view upon the problem (E.Cassirer, K.GJung, E.Noimann, N.Frye) is given.

The **second chapter** of the research deals with the translation criticism ideas in the light of the main concepts of formalism and structuralism. The possible ways of translation analysis as the dissolving problems of form transformation and constructing the literary text by means of the foreign language in foreign literature system are suggested. The concepts of R.Jakobson, J.Tynianov, J.Mukarzewsky, especially the concepts of hierarchy and dominants in literary work, inner structuring and organization of the meaning, functioning of text and its components as the whole are outlined. As the foundation of the research logic of the semiotic analyses was chosen Lotman's dynamic model of semiotic system, that was proved with adjoining studies of the foreign scholars such as K.Levi-Strauss, J.Mukharzovsky, J.Derrida. Among the narratological questions of fiction translation are discussed such questions as voice authority and correlation of the voices in translated texts; the possibilities of study of different narrative instances of interpreter.

In the **third chapter** the problems of the text reading, realization, interpretation are discussed. The main paradigms involved here are hermeneutics, phenomenology, receptive aesthetics, intuitivism and other irrational approaches to the text interpretation (such as game theory, metaphorology, imagology, relativism theory, discourse analyses).

Among the problems of translation from the point of view of hermeneutic approach the main attention is concerned upon the stages of reception, understanding and interpretation as well as the different horizons of reading. The phenomenon of movement of horizons and connected difficulties of fusions of horizons in acts of reception, interpretation and translation are analyzed. The author tries to answer the questions about different points of view and the problem of partial reception and reproducibility; as well as the question of subjectivity in the process of translation. She gives the consideration of the ideas of Ukrainian (A.Potebnja, O.Biletsky) and foreign (F.D.Shleiermaher, V.Dilthey, M.Husserl, H.-G.Gadamer) scholars and examines the possible ways of their application to the translation studies. The thoughts of the phenomenology paradigm are based upon the ideas of E.Husserl, R.Ingarden, P.Ricouer. The main attention is drawn to the spectrum of potential of possible readings and translations of every text from the different time and space perspectives such as different epochs, individual and national experience; historical, cultural and artistic systems. In this way phenomenology of translation reveals new ideas about the text existence and its possible measures. They are connected with the problems of modeling and reflection of the world as the specific author's vision.

New tendencies of resolving of subjectivity of literary texts interpretation coursed with the post structuralism and deconstructivism tendencies are outlined in the key of the hermeneutic concept where the author's position is dominant in the process of translation. Modern realization of the author's perspective concept in the works of E.D.Hirsh, J.P.Sartre, U.Eco, N.Frye and others opens rational approach to the problem of resolving of 'conflict of interpretations' not only in the dimension of interpretative schemes of literary studies but in the system of translation studies too. On the basis of Relativism theory foundation the author tries to find both the way of synchronizing coordinate systems of original texts and its interpretations and the possible way of synchronizing the systems of interpretative paradigms in contemporary literary studies.

In the conclusion the author underlines that shifts of the literary theories paradigms of the 19-20th centuries course the shifts in translation studies thinking; and together they create the common space of semiotic sphere of translation and interpretation. The question of the main importance is to consider the differences of methods of the paradigms as well as their mutual relation, influence and interaction.

The Title in English:

The Relativity Theory of Literary Translation: Projections of Literary Criticism
[*The Theory of Relativity of Literary Translation: Literary Criticism Projections*]

Key words:

text, writing work, interpretation, literary criticism paradigm, methodology, literary translation, reflection, literature, foreign literature, literary theory, theory of literary translation, comparative studies, European literature, Ukrainian research school,

Słowa kluczowe:

tekst, dzieło literackie, interpretacja, paradygmat literaturoznawstwa, metodologia, przekład literacki, odzwierciedlenie, literatura piękna, teoria literatury, teoria przekładu literackiego, studia porównawcze, literatura europejska, ukraińska szkoła badawcza,

Bibliography / Bibliografia:

The Bibliography in the Cyrillic Alphabet:

Мар'яна Лановик, *Теорія відносності художнього перекладу. Літературознавчі проєкції*, Редакційно-Видавничий відділ ТНПУ [Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка], Тернопіль 2006, 469, [3] с.

The Bibliography Transliterated from the Cyrillic Alphabet into the Latin Alphabet:

Mar'ana Lanovik, *Teoriâ vidnosnosti hudožn'ogo perekladu. Literaturoznavčî proekcijî*, Redakcijno-Vidavničij Viddil TNPU [Ternopil'skij Nacional'nij Pedagogičnij Universitet imeni Volodimira Gnatûka], Ternopil' 2006, 469 [3] s.

The Bibliography Translated into English:

Mar'ana Lanovik, *Relativity Theory of Literary Translation. Projections of Literary Criticism*, Redakcyjno-Vydavničij Viddil TNPU [the Editorial-Publishing Department of the Ternopil Volodimir Hnatiuk National Pedagogical University], Ternople 2006, 469, [3] p.

Information about the Author (in English):

Mariana Lanovyk (Mariana Bohdanivna Lanovyk), Prof., Ph.D., D.Sci., Habilitated Doctor, Professor of the Theory of Literature and Comparative Literature Department at the Ternopil Vladimir Hnatiuk National Pedagogical University. She is a professor of disciplines: Literary Theory, History of Foreign Literature, History of Ukrainian Literature, Comparative Literature, and Translation Studies. She graduated Ternopil V. Hnatiuk State Pedagogical University (Ternopil, 1994), candidate of philological sciences (C.Sci. [Ph.D.]) – T. G. Shevchenko Institute of Literature at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, 1997), doctor of sciences (Dr. with Habilitation) – T. G. Shevchenko Institute of Literature at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, 2007). Monographs: *History of Ukrainian Emigration: Manual* / B. D. Lanovyk, R. T. Hromyak and others, edited by B. D. Lanovyk (Kyiv 1997), *Functioning of the Literary Image in Multilingual Discourses* (Ternopil 1998), *Ukrainian Emigration: from the Past to Nowadays* (Ternopil 1999), *Ukrainian Oral Folk Creativity: Manual* (Kyiv 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, co-authorship), *Theory of Relativity of Literary Translation: Literary Studies Projections* (Ternopil 2006), *Poetics of Mystical: Collective Monograph*, edited by O. Chervin-ska (Chemivtsi 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

Information about the Author (in Polish) / Informacja o Autorce (po polsku):

Mariana Łanowik (Mariana Bogdanówna Łanowik) [Mar'ana Bogdanivna Lanovik Mar'ana Bogdanovna Lanovik, Mariana Bohdanivna Lanovyk (Мар'яна Богданівна Лановик, Марьяна Богдановна Лановик)], Prof., Ph.D., D.Sci., doktor nauk filologicznych [doktor habilitowany], profesorka Katedry Teorii Literatury i Literaturoznawstwa Porównawczego w Tamopolskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Włodzimierza Hnatiuka. Jest profesorką dyscyplin: teoria literatury, historia literatury obcej, literaturoznawstwo porównawcze, studia przekładu. Ukończyła Tamopolski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. W. Hnatiuka (Tamopol 1994), kandydat nauk filologicznych (C.Sci. [Ph.D.]) – w Instytucie Literatury im. T. G. Szewczenki w Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Kijów 1997), doktor nauk (doktor habilitowany) – w Instytucie Literatury im. T. G. Szewczenki w Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Kijów 2007). Monografie: *Historia emigracji ukraińskiej. Podręcznik* / B. D. Lanovik, R. T. Gromiak et al., pod red. B. D. Lanovika (Kijów 1997), *Funkcjonowanie obrazu literackiego [artystycznego] w różnojęzycznych [wielojęzycznych] dyskursach* (Tamopol 1998), *Emigracja ukraińska: od przeszłości do współczesności* (Tamopol 1999), *Ukraińska ustna twórczość ludowa [narodowa]: Podręcznik* (Kijów 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, współautorstwo), *Teoria względności przekładu literackiego [artystycznego]*, *Projekcje literaturoznawcze* (Tamopol 2006), *Poetyka mistycznego: monografia zbiorowa* pod red. O. Czerwińskiej (Czerniowce 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

[polski przekład: Marek Mariusz Tytko]

Information about the Author (in Czech) / Informace o autorce (v češtině):

Mar'iana Bogdanovna Lanoviková (Марьяна Богдановна Лановик, Maryana Bogdanivna Lanovyk), prof., Ph.D., D.Sci., docentka filologie, profesorka na katedře teorie literatury a srovnávací literatury, Filologická fakulta, Tamopolská národní pedagogická univerzita V. Hnatiuka. Profesorka v

oblasti teorie literatury, cizích literatur, literární a uměnovědné komparatistiky, translologie, sakrologie. Vystudovala Tamopolskou státní pedagogickou univerzitu V. Hnatiuka (Tamopol 1994), kandidátka filologie (C.Sci. [Ph.D.]) v Ústavu literatury T. Ševčenka v Národní akademii věd Ukrajiny (Kyjev 1997), doktorka věd (docentka) v Ústavu literatury T. Ševčenka v Národní akademii věd Ukrajiny (Kyjev 2007). Monografie: *Dějiny ukrajinské emigrace, Skriptum*, B. D. Lanovik, R. T. Gromiak et al., red. B. D. Lanovik (Kyjev 1997), *Působení literárního obrazu v mnohazyčných diskurzech* (Tamopol 1998), *Ukrajinská emigrace: od minulosti k budoucnosti* (Tamopol 1999), *Ukrajinská ústní lidová slovesnost. Skripta* (Kyjev 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, spoluautorka), *Teorie relativity literárního (uměleckého) překladu. Literárněvědné projekce* (Tamopol 2006), *Poetika mystického: kolektivní monografie*, red. O. Červinskaja (Čemovice 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

[český překlad Libor Martinek]

Information about the Author [in Slovak] / Informácie o autorke (v slovenčine):

Mar'iana Bogdanovna Lanoviková (Марьяна Богдановна Лановик, Maryana Bogdanivna Lanovik), prof., Ph.D., D.Sci., docentka filologie, profesorka na Katedre teórie literatúry a porovnávacjej literatúry Filologickej fakulty Tamopolskej národnej pedagogickej univerzity V. Hnatiuka. Profesorka v oblasti teórie literatúry, inojazyčných literatúr, literárnej a umenovednej komparatistiky, translologie, sakrologie. Vyštudovala Temopil'skú štátnu pedagogickú univerzitu V. Hnatiuka (Temopil' 1994), kandidátka filologie (C.Sci. [Ph.D.]) v Ústave literatúry T. Ševčenka Národnej akadémie vied Ukrajiny (Kyjev 1997), doktorka vied (docentka) v Ústave literatúry T. Ševčenka Národnej akadémie vied Ukrajiny (Kyjev 2007). Monografie: *Dejiny ukrajinskej emigrácie, Skriptum*, B. D. Lanovik, R. T. Gromiak et al., red. B. D. Lanovik (Kyjev 1997), *Pôsobenie literárneho obrazu v mnohazyčných diskurzoch* (Tamopol 1998), *Ukrajinská emigrácia: od minulosti k budúcnosti* (Temopil' 1999), *Ukrajinská ústna ľudová slovesnosť. Skripta* (Kyjev 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, spoluautorka), *Teória relativity literárneho (umeleckého) prekladu. Literárnovedné projekcie* (Temopil' 2006), *Poetika mystického: kolektívna monografia*, red. O. Červinskaja (Čemovice 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

[slovenský preklad: Ivica Hajdučeková]

Information about the Author (in Russian) / Информация об авторе (по-русски):

Марьяна Богдановна Лановик (Марьяна Лановик), доктор филологических наук, профессор кафедры теории литературы и сравнительного литературоведения, Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка. Учебные дисциплины: теория литературы, история зарубежной литературы, история украинской литературы, сравнительное литературоведение, теория и практика перевода. Окончила Тернопольский государственный педагогический университет имени Владимира Гнатюка (Тернополь, 1994), кандидат филологических наук – Институт литературы им. Т. Г. Шевченко Национальной Академии Наук Украины (Киев, 1997), доктор филологических наук – Институт литературы им. Т. Г. Шевченко Национальной Академии Наук Украины (Киев, 2007). Монографии: *История украинской эмиграции: Науч. пособие* / Б. Д. Лановик, Р. Т. Гром'як и др.; под ред. Б. Д. Лановика (Киев 1997), *Функционирование художественного образа в разноязычных дискурсах* (Тернополь 1998), *Украинская эмиграция от былых времён до наших дней.* – (Тернополь 1999, в соавторстве), *Украинское устное народное творчество: Учебник* (Киев 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, в соавторстве), *Теория относительности художественного перевода: литературоведческие*

проекції (Тернопіль 2006), *Поэтика мистического: Коллективная монография* / Сост. О. Червинская (Черновцы 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

Information about the Author (in Ukrainian) /

Інформація про автора / Довідка про автора (українською мовою)

Мар'яна Богданівна Лановик (Мар'яна Лановик), доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури і порівняльного літературознавства, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Навчальні дисципліни: теорія літератури, історія зарубіжної літератури, історія української літератури, порівняльне літературознавство, перекладознавство. Закінчила Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, 1994), кандидат філологічних наук – Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної Академії Наук України (Київ, 1997), доктор філологічних наук – Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної Академії Наук України (Київ, 2007). Монографії: *Історія української еміграції: Навч. посібник* / Б. Д. Лановик, Р. Т. Гром'як та ін.; за ред. Б. Д. Лановика (Київ 1997), *Функціонування художнього образу в різномовних дискурсах* (Тернопіль 1998), *Українська еміграція: від минувшини до сьогодення*. – (Тернопіль 1999, у співавторстві), *Українська усна народна творчість: Підручник* (Київ 2001, 2003², 2005³, 2006⁴, у співавторстві), *Теорія відносності художнього перекладу: літературознавчі проєкції* (Тернопіль 2006), *Поетика містичного: Колективна монографія* / Упорядк. О. Червинської (Чернівці 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

Information about the Author (in Belarusian):

Звесткі пра аўтараў (па-беларуску)

Мар'яна Багданаўна Лановік (Мар'яна Лановік), доктар філалагічных навук, прафесар кафедры тэорыі літаратуры і параўнальнага літаратуразнаўства, Цярнопальскі нацыянальны педагагічны ўніверсітэт імя Уладзіміра Гнацюка. Вучэбныя дысцыпліны: тэорыя літаратуры, гісторыя замежнай літаратуры, гісторыя ўкраінскай літаратуры, параўнальнае літаратуразнаўства, тэорыя і практыка перакладу. Скончыла Цярнопальскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Уладзіміра Гнацюка (Цярнопаль, 1994), кандыдат філалагічных навук — Інстытут літаратуры ім. Т. Р. Шаўчэнкі Нацыянальнай Акадэміі навук Украіны (Кіеў, 1997), доктар філалагічных навук — Інстытут літаратуры ім. Т. Р. Шаўчэнкі Нацыянальнай Акадэміі навук Украіны (Кіеў, 2007). Манаграфіі: *Гісторыя ўкраінскай эміграцыі: Навук. дапаможнік* / Б. Д. Лановік, Р. Т. Грамяк і інш.; пад рэд. Б. Д. Лановіка (Кіеў 1997), *Функцыянаванне мастацкага вобраза ў разнамоўных дыскурсах* (Цярнопаль 1998), *Украінская эміграцыя ад былых часоў да нашых дзён*. - (Цярнопаль 1999, у сааўтарстве), *Украінская вусная народная творчасць: Падручнік* (Кіеў 2001, 2003, 2005, 2006, у сааўтарстве), *Тэорыя рэлятывінасці мастацкага перакладу: літаратуразнаўчыя праекцыі* (Цярнопаль 2006), *Поэтыка містичнага: Коллективна манаграфія* / Склад. В. Червинская (Чарнаўцы 2011). E-mail: m-z[at]ukr.net

[Глумачэнне на беларускую мову: Eugeniusz Pańkow і Olga Pańkowska]